

HLEDÁNÍ ÚSPOR V ROSTLINNÉ VÝROBĚ?

Jan KŘOVÁČEK

Svaz pěstitelů cukrovky Čech Semčice

Úvod

Nezačínáme zrovna vesele a úspěšně vstupem do nového roku. Je třeba si přiznat, že rostlinná výroba se nachází v hluboké krizi, která trvá přibližně již 3 roky po sobě jdoucí. Dle ekonomů v podnicích se jeden špatný rok přečkat dá, 2 možná, ale 3 horší nebo špatné ročníky po sobě jsou již velkým problémem! Může se to stát pro mnohé likvidační a některé středně velké podniky jsou již na prodej. Velké podniky zatím přežívají a přežívají malí farmáři s nižšími režijními náklady a celkově třeba menšími náklady na vypěstování jednoho hektaru určité komodity.

Jeden nejmenovaný kolega ze středního až většího podniku mi říkal, že v řádu na několika tisících hektarech vytvořili za rok 2024 ztrátu 1 mil. Kč, za rok 2025 ta ztráta bude činit již 15 mil. Kč. Otázkou je, jak dlouho bude člověka bavit dělat něco se ztrátou, která se navíc neumírňuje, ale spíše zvětšuje! Kolega z druhého podniku mi deklaroval zisk za rok 2024 přibližně na 1000 ha ve výši 1.000.000 Kč, číslo velmi pohledově hezké, ale je to pouhá tisícovka na 1 ha za celoroční martirium, trápení se s dotačními pravidly, dalšími nařízeními a kontrolami. Má to vůbec smysl, zabývat se rostlinnou výrobou? A je třeba si uvědomit, že toto jsou výsledky podniků v úrodných řepářských

výrobních oblastech a po započtení všech dotací jako příjmových položek. Bez dotací by pak ztráta byla mnohonásobně hlubší o 5 – 10 tis. Kč na každý obhospodařovaný hektar. Bez dotací by ztráta v zemědělství mohla být i ve výši 15 – 20 mld. Kč!

Čísla jsou to alarmující, ceny komodit jsou hrozné až strašidelné a odpovídají období po roce 1989, často jsou ještě i nižší, ale náklady na vypěstování jednotlivých komodit mnohonásobně vyšší. Stav to není určitě udržitelný, nebo módně řečeno sustainable. Nikdo nedokáže dlouhodobě sanovat ztrátu z rezerv nebo ze svého. Pokud nedojde ke zlomu v průběhu roku 2026, nastane velký problém v zemědělství a bude ohrožena potravinová bezpečnost a soběstačnost, to si musí vládnoucí strany v ČR a v celé EU uvědomit! „Není-li farmář, nebude jídlo.“ A vše dovézt nelze!

Stále ale říkám, je třeba být trpělivý a klidný, tak se pravděpodobně problémy samy vyřeší po protestních akcích u lídrů v EU – FR, DE, PL. ČR je malým hráčem na trhu a s prominutím „až si nabije hubu Francie a Německo“ tak se teprve v EU procitne a vše se vrátí do starých kolejí a rostlinná výroba zase začne být rentabilní. Musíme trpělivě vyčkat!

Opětovné stávky a protesty zemědělců v rámci EU

Minulý i předminulý rok jsme informovali o velmi neuspokojivém stavu v Německu a následně i ve Francii a Polsku. Byla plná stávka německých farmářů podporovaná dopravci, pravděpodobně i studenty a obecně i širší veřejností. V EU se v loňském roce stávkovalo např. pro zelenou naftu nebo nižší sazby DPH, které zpravidla odnese konečný spotřebitel a stěžuje si na prvovýrobu, která za to naprosto nemůže. Další věc jsou neustále se zvyšující odvody, lidem v EU pak z výdělku zbývá třeba jen 40 %.

Navíc je tady problém v trhu se základními komoditami, samotné pěstování není ekonomicky zajímavé. Problém je v drahých potravinách a naproti

tomu ve velmi nízké výkupní ceně komodit pro zemědělskou prvovýrobu, což přetrvává poslední 3 roky a podniky si sahají opravdu na dno a bojují o přežití. Proti tomu obchody si nyní nestěžují a svůj výdělek a přiměřený zisk mají.

Je vidět, že problémů je zde více. Zemědělci mají plné právo se ozvat a sdělit veřejnosti, že je něco špatně. Tady je na místě se zamyslet nad dlouhodobější udržitelností rostlinné a živočišné výroby jako celku a vláda a MZe by tomu měly v každé zemi napomáhat, ale tomu se tak nyní neděje. Obrat je naprosto nezbytý.

Dotace a finanční zdraví podniků, kde uspořit?

Stav v podnicích je naprosto neuspokojivý a smutný. Pokud nejsou docíleny výrazněji nadprůměrné výnosy, tak ekonomika plodin za rok 2023, 2024 a zejména za rok 2025 nemůže moc fungovat a dostáváme se do červených čísel. Výjimkou v roce 2023 a i 2024 byla cukrová řepa s cenou za rok 2023 ve výši 1250,- až 1300,-/t při standardní jakosti 16 % a za rok 2024 pak okolo 1000,-/t. Bohužel i cukr v závěsu za ostatními komoditami propadl ze 700 EUR/t bílého

cukru na 400 – 450 EUR/t bílého cukru a cena cukrovky poklesla v základu na 675,-/t až 800,-/t, když výrobní náklad činí 900 - 1000,-/t (tudíž za rok 2025 další ztrátová plodina, bohužel). Podniky taktéž nyní drží produkce mléka, která je ekonomicky zajímavá (dříve byla dlouhodobě spíše ztrátová). Ale kterou plodinu zasít, toť otázkou, neboť jejich ceny silně kolísají v rámci jednotlivých měsíců.

V podnicích občas docházejí finance na provoz, šetří se, kde se dá. Obávám se, že se začne šetřit na výživě rostlin a hnojení a dostaneme se do pomalé likvidační spirály.

Slyšíme doporučení pěstitelských svazů a uskupení, že je třeba plochu komodit redukovat, aby se výkupní cena zlepšila a že je všeho nadbytek. To pak nemusíme pěstovat nic a všude lze nasít travu a pást tam králíky, protože stavy skotu jsou nízké a je více dovozu hovězího a dalších komodit z Mercosuru.

Navíc jsme se již vícekrát přesvědčili o tom, že doporučení z Německa a z Francie jsou spíše směrem k těm menším zemím a co ti velcí doporučují, zpravidla sami nedodržují a dělají opak! Je třeba nebýt stále

jen poslušným beránkem a mít zdravý selský český rozum a nyní sít vše na plno bez zatrávňování.

Úspory je možné hledat, jak již bylo zmíněno výše v režijních nákladech, nákladech na pracovní síly a ve využití služeb a až pak začít sahat na přímé náklady, které již mají zpravidla přímý dopad do docíleného konečného výnosu a tím i tržeb z plodiny. Cestou asi bude nedocilovat supervýnosy a superkvalitu za každou cenu. Medaile je pak sice hezká věc na pověšení na zeď, ale profitabilněji dokáže vypěstovat třeba pěstitel krmnou pšenici na 7 t/ha než někdo 8,5 t/ha potravinářské pšenice 14+N. Bohužel za kvalitu se nyní moc neplatí. A snáze s nízkými náklady se docílí střední až mírně nadprůměrné výnosy.

Udržitelnost pěstování jarního ječmene a dalších nosných plodin RV v roce 2026?

V roce 2024 i 2025 jsme se zabývali otázkou: Bude udržitelné pěstování hlavních komodit rostlinné výroby v roce 2024, 2025? Stejnou otázku si položíme i pro rok 2026.

Začátkem roku 2025 vize zázračná nebyla. Nabídky u řepky na budoucí sklizeň se pohybovaly okolo 10.000,-/t, u krmné pšenice 3.900,-/t, u potravinářské pšenice dle kvality 4.200,- až 4.500,-/t a u krmného ječmene jen okolo 3.300,-/t. Jarní ječmen byl otázkou a věřili jsme, že ceny okolo 5.200,- až 5.500,-/t neklesnou ve sklizni 2025. Realita u sladovnického ječmene byla trochu horší, cena padala až na 4.200,-/t (někdy i pod 4.000,-/t). Problémem u některých nejmenovaných odběratelů je hledání „blech“ (neříkám přímo brouků nebo parametrů v kvalitě zrna), jen aby se nemusela zaplatit vyšší kontraktační cena 5.500 – 6.000,-/t a mohlo se nakoupit o 1.500,-/t levněji. Jsou odběratelé féroví, někteří férovější a někteří..... Bohužel reálný stav hlášený mnoha podniky!

Rentabilní pěstování jarního ječmene, ale i pšenice nebo řepky a cukrovky bude velmi složité, budeme se snažit šetřit na vstupech, ale to se pravděpodobně

odrazí do výnosu, nelze využívat pouze hnojení dusíkem, pokud v osevním postupu nebyla zlepšující plodina s adekvátním zásobním hnojením P a K a případně i vápněním.

Pro výpočty ekonomiky a rentability produkce komodit prosím nevyužívejme data z těch nejlepších oblastí s dostatkem srážek a vysokými výnosy. Je třeba používat průměrnou statistiku ČR, víceleté výnosy a s prominutím „nelhat si do karet“ Proto u řepky dosazovat raději jen kolem 3,5 t/ha a u ječmene a pšenice pak rámcových 6 t/ha. Každý nedocílí 4,5 – 5 t/ha ozimé řepky a 8 – 9 t sladovnického ječmene/ha. Pokud tyto kalkulace uděláme, zjistíme, že ta pravá krize frčí na plné obrátky.

Vize cen na leden až březen 2026, resp. i do června 2026 nebo budoucí sklizeň (léto 2026) je spíše špatná u obilovin i u řepky:

- krmný ječmen 3.450 – 3.700,-/t
- krmná pšenice 3.800 – 3.900,-/t
- potravinářská pšenice 3.800 – 4.050,-/t
- řepka 11.600,-, budoucí sklizeň 10.600,-/t
- cukrovka 730,- až 800,-/t

Závěr

Dopočíst se reálné ekonomice hlavních plodin rostlinné výroby v roce 2026 bude velmi složité. Je jasné, že by byly za potřebí ceny 6000,-/t sladovnického ječmene i potravinářské pšenice a k tomu minimální výnos 6 t/ha, aby byly pokryty výrobní náklady a tvořil se profit. Všechny komodity jsou v podstatě velmi rizikové vč. sladovnického ječmene. Je třeba se ječmeni i v roce 2026 po stránce agronomické velmi pečlivě

věnovat a dát na doporučení zkušených, např. pokusníků Spolku pro ječmen a slad.....

Budeme si přát, aby se zejména situace na trhu EU ustálila a vrátili jsme se k rozumným cenám za komodity nebo by musely klesnout ceny všech vstupů na předválečnou úroveň, k čemuž již pravděpodobně nikdy nedojde. Buďme nakonec optimisti...„A vezme: Bude líp, musí být líp“.

Kontaktní adresa

Ing. Jan Křováček, Ph.D., Svaz pěstitelů cukrovky Čech, Semčice 69, 294 46 Semčice, tel.: 723 067 728, jan.krovacek@seznam.cz